

JD 370

Jernbaneverket	Trafikksikkerhetsbestemmelser	Utgitt: 01.01.00
Hovedkontoret	Jernbanens redningstjeneste ved	Rev.: 0
Oslo	driftsuhell	Side: 1 av 18

JD 370
Jernbanens
redningstjeneste
ved
driftsuhell

Elso. 1 /
09tu08435

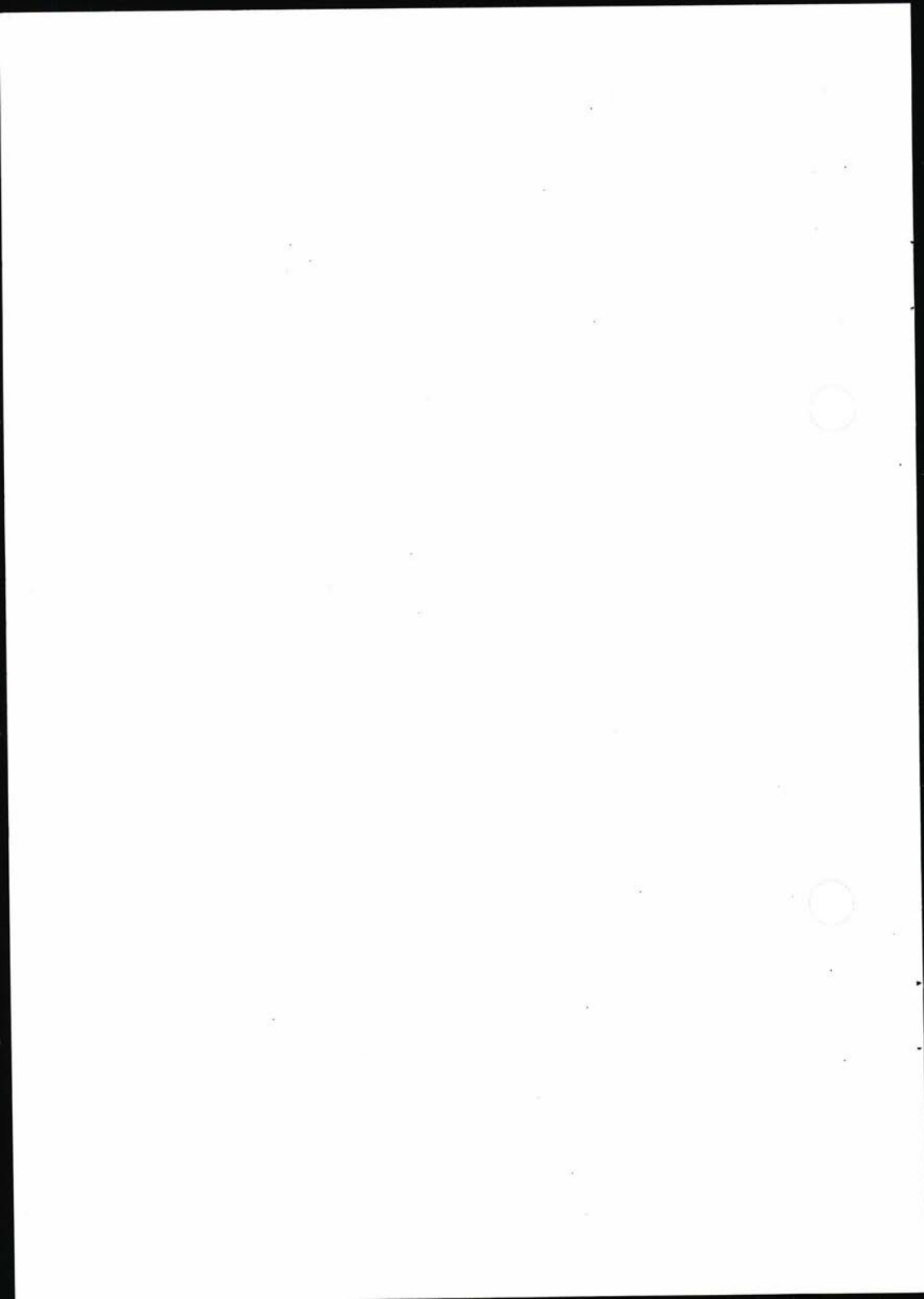
JD 370

Disse bestemmelsene er utgitt av Trafikksikkerhetsavdelingen i Jernbaneverkets hovedkontor (JDMS).

Bestemmelsene er godkjent av Statens jernbanetilsyn (SJT).

Bestemmelsene gjelder for alle som skal trafikkere det offentlige jernbanenett.

Bestemmelsene gjelder fra 01.01.2000

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	5
2	ORGANISERING.....	5
2.1	Den offentlige redningstjeneste.....	5
2.2	Jernbanens redningstjeneste.....	6
2.3	Ansvar og myndighet	7
2.4	Definisjoner.....	7
3	IVERKSETTELSE AV TILTAK.....	9
3.1	Varsling	9
3.2	Iverksettelse	9
3.3	Ledelse	10
3.4	Ledelse på skadestedet.....	10
3.5	Avsperring og vakthold.....	11
3.6	Opplysninger til presse og kringkasting.....	12
4	RESSURSER.....	12
4.1	Oversikt.....	12
4.2	Jernbaneverkets ressurser.....	12
4.3	Eksterne ressurser.....	13
5	RAPPORTERING, GRANSKNING	13
5.1	Rapportering.....	13
5.2	Saksbehandling.....	14

5.3	Jernbaneverkets uhellskommisjon	14
6	ØVELSER	15
6.1	Ansvar.....	15
6.2	Årlige beredskapsmøter.....	15
6.3	Samøvelser med den offentlige redningstjenesten	16
6.4	Innkalling til øvelse	17
7	SPESIELLE FORHOLD	17
7.1	Gassvern	17
7.2	Radioaktive stoffer - strålingsfare	17
7.3	Forholdsregler ved ulykker med elektrisk strøm.....	18
7.4	Søk etter tog	18
7.5	Militære tog.....	18

1 INNLEDNING

Jernbanens redningstjeneste er etablert for å minimalisere skader av uønskede hendelser og for å få trafikken i gang igjen. Prosedyrer og faste rutiner er viktige beredskapstiltak for at Jernbanens redningstjeneste skal kunne virke raskt og effektivt.

Jernbanens redningstjeneste er basert på den offentlige redningstjenesten under politiets ledelse, samt innsetting av Jernbaneverkets og trafikktøvers egne ressurser.

Ved driftsuhell plikter alt tjenestegjørende personale i Jernbaneverket og hos trafikktøver å bistå med å yte hjelp, begrense skader og ivareta sikkerheten for passasjerer og 3. mann.

Nødvendige regionale bestemmelser og utfyllende informasjon tas inn i Jernbaneverkets driftshåndbok, Jernbaneverkets regionale beredskapsplaner og i trafikktøvers beredskapsplaner.

Forskrift om jernbanens trygghetstjeneste (Kgl.res. av 14. mai 1993 med hjemmel i lov av 17. juni 1953 nr 9) er iaktatt.

Bestemmelsene i dette dokumentet skal være avstemt med branntekniske krav, mal for beredskapsplaner for tunneller og eventuelt andre dokumenter hvor trafikksikkerhet er berørt.

Tilpasninger ved overgang til fredskriser/katastrofer (St.meld 48-1993-94) og til beredskap og krig reguleres i Jernbanens beredskapssystem (Felles omleggingsplan for JBV og NSB BA – EOP).

2 ORGANISERING

2.1 Den offentlige redningstjeneste

Med den offentlige redningstjeneste forstås den offentlige organiserte virksomhet som utøves i forbindelse med øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade som følge av

akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særlige tiltak.

Den offentlige redningstjeneste i Norge er basert på følgende hovedprinsipper:

- Tjenesten utøves som et samvirke mellom en rekke offentlige etater, frivillige hjelpeorganisasjoner og private selskaper med egnede ressurser til redningsinnsats.
- Politiet koordinerer innsatsen i konkrete ulykkestilfeller.
- Tjenesten omfatter alle typer redningsaksjoner.

Ledelsesapparatet for den offentlige redningstjenesten består av:

- 2 hovedredningssentraler (HRS).
- 55 lokale redningssentraler LRS (identiske med politidistriktene og sysselmannsembetet på Svalbard).

Anmodning om hjelp rettes til den lokale redningssentral (politiet) i det politidistrikt uhellet har skjedd.

2.2 Jernbanens redningstjeneste

Med Jernbanens redningstjeneste forstås alle planlagte tiltak for innsetting av Jernbaneverkets og trafikktøvers egne ressurser ved driftsuhell. Hovedelementene i Jernbanens redningstjeneste er:

- Jernbaneverkets personale og rullende materiell.
- Trafikktøvers personale og rullende materiell.

Jernbanens redningstjeneste ivaretas av Jernbaneverkets enkelte regioner. Tiltak og tilgjengelige ressurser skal beskrives i en beredskapsplan for vedkommende region.

Strekningskart for jernbanenettet skal forefinnes i de regionale beredskapsplaner.

2.3 Ansvar og myndighet

Jernbaneverket v/ regionsjefen har

- det overordnede ansvar for Jernbanens redningstjeneste innen den enkelte region og skal utarbeide beredskapsplan for regionen.
- ansvar for planlegging og gjennomføring av øvelser.
- ansvar for at nødvendige tiltak blir iverksatt.
- ansvar for at det til enhver tid hos togleder foreligger ajourført varslingsliste og at det foreligger plan som beskriver de tiltak som skal iverksettes ved ulike typer uønskede hendelser.

Jernbaneverket v/ regionsjefen har myndighet til å rekvirere assistanse fra trafikktøver.

Trafikktøver skal ha et døgnkontinuerlig kontaktpunkt hvor togleder til enhver tid kan henvende seg.

Trafikktøver skal ha utarbeidet egne beredskapsplaner for å sikre omsorg for reisende, materiell og gods.

2.4 Definisjoner

2.4.1 Begrep anvendt i jernbaneloven

Kjøreveg: Sporanlegg med tilhørende grunn og innretninger, signal- og sikringsanlegg, strømforsyningsanlegg og kommunikasjonsanlegg.

Trafikkstyring: Togledelse og andre funksjoner som koordinerer og ivaretar sikkerheten for togframføring.

Trafikkvirksomhet: Person- og godstransport samt Jernbaneverkets aktivitet på kjørevegen.

Jernbanevirksomhet: Drift av kjøreveg, trafikkstyring og trafikkvirksomhet.

2.4.2 Uønskede hendelser

Driftsuhell

Hendelse som medfører materielle skader og/eller ubetydelige personskader.

Driftsulykke

Hendelse som medfører tap av menneskeliv eller at en eller flere personer påføres betydelige skader.

Driftsavvik

Tilløp til uhell eller andre forhold som forstyrrer normal avvikling av trafikkvirksomheten eller som medfører at normal trafikkvirksomhet og regularitet ikke kan opprettholdes.

2.4.3 Begrep brukt i forbindelse med hjelpeinnsats

Lokal redningssentral (LRS): Redningstjenestens lokale ledd - identisk med politidistriktet. Ledes av politimesteren.

Skadested: Ulykkessted/uhellssted. Redningstjenestens betegnelse på sted hvor hjelpeinnsats iverksettes.

Skadestedsleder (SKL): Polititjenestemann som har ledelsen av Redningstjenesten på skadestedet.

Regionsjef: Jernbaneverkets sjef i vedkommende region.

Togleder: Den tjenestemann som i forbindelse med hjelpeinnsats har ansvar for å iverksette og lede hjelpetiltak og sørge for forsvarlig trafikkavvikling.

Fagleder jernbane: Tjenestemann fra Jernbaneverket som av regionsjefen er utpekt til å lede Jernbaneverkets og trafikkutøvers personale på skadestedet, og som bistår og fungerer som rådgiver for SKL. Fagleder jernbane er underlagt SKL.

3 IVERKSETTELSE AV TILTAK

Beredskapsplanen for vedkommende region i Jernbaneverket skal gi oversikt over tiltak som skal iverksettes.

3.1 Varsling

Togleder skal snarest varsles om driftsuhell. Meldingen skal foruten melderens navn, sted, tidspunkt og eventuelt tognummer inneholde nøyaktige og nøkterne opplysninger om det inntrufne og situasjonen på stedet.

Togleders videre varsling

Ved melding om driftsuhell skal togleder varsle videre i henhold til varslingsliste. Listen må tilpasses lokale/regionale forhold.

Ved personskade skal politiet straks varsles. Er lege tilkalt direkte, skal det opplyses.

Ved brann skal brannvesenet staks varsles.

Sammenstøt mellom tog og kjøretøyer skal alltid meldes til politiet selv om det ikke er personskader.

Hvis personale i tjeneste er skadet eller drept skal også Arbeidstilsynet varsles.

Ved ulykker/uhell med farlig gods (forurensningsfare) varsles politi, brannvesen og kommunens tekniske etat. Ved påviselig eller antatt skade på emballasje for radioaktivt materiale, varsles i tillegg Statens strålevern.

3.2 Iverksettelse

I samsvar med sin instruks skal togleder iverksette planlagte tiltak for:

1. å redde mennesker og berge materiell,
2. rydding av linjen,

3. i størst mulig utstrekning å opprettholde normal drift når driftsuhell inntreffer.

Togleder vurderer om det er behov for å rekvirere utrykning med redningstog, redskapsvogn, redskapsbil eller annen assistanse.

3.3 Ledelse

Togleder har ledelsen av de øyeblikkelige tiltak som iverksettes.

På anmodning fra den offentlige redningstjenesten utpeker Jernbaneverkets regionsjef sakkyndige som kan tiltre denne stab.

I samarbeide med trafikkutøverne, planlegger og avgjør Jernbaneverkets regionsjef hvordan trafikkavviklingen på lengre sikt skal gjennomføres.

3.4 Ledelse på skadestedet

Umiddelbart

Det skal straks etableres en effektiv ledelse på skadestedet. Personale fra Jernbaneverket eller trafikkutøver (avhengig av instans som først er på stedet) har skadestedsledelse inntil politi eller brannvesen ankommer.

Senere

Når politiet er tilstede, vil skadestedsledelse alltid ivaretas av polititjenestemann. Ofte vil det imidlertid være brannvesenet som kommer først frem og som vil ha skadestedsledelsen inntil politiet ankommer.

Når politiet har skadestedsledelse vil Jernbaneverket koordinere Jernbaneverkets og trafikkutøvers ressurser.

Ved større ulykker/uhell og innsetting av hjelp fra flere ledd, skal det være en fagleder jernbane på skadestedet. Fagleder jernbane utpekes av Jernbaneverkets regionsjef.

Ved ankomst til stedet skal fagleder jernbane overta ledelse og koordinering av alle ressurser fra Jernbanelverket og trafikkutøver, og samarbeide med politi og andre eksterne hjelpeorganer.

Fagleder jernbane skal ha markeringsvest som er påtrykket

«Fagleder jernbane».

Politiet tilkaller ved behov ekstern assistanse.

Er assistanse tilkalt fra andre etater, organisasjoner eller bedrifter (brannvesen, produsenter av giftige gasser mv.), skal fagleder jernbane kontakte lederen for vedkommende redningsenhet og gi orientering om sine funksjoner mv.

Adgang til et skadested har redningsmannskaper, uhellskommisjoner og personell for rydding av linjen. Alt personell fra Jernbanelverket og trafikkutøver skal ved ankomst til skadestedet straks melde seg for fagleder jernbane.

3.5 Avsperring og vakthold

Fagleder jernbane bistår skadestedsledelsen med:

- å holde uvedkommende på slik avstand fra ulykkes-/uhellstedet at hjelpearbeidet ikke hindres
- om mulig vise reisende til egnet oppholdssted
- om nødvendig sørge for anvisning av ankomstveg til ulykkes-/uhellsted

Er det oppstått lekkasje på tankvogn eller beholder med giftig gass/væske eller andre farlige stoffer, skal beboere i nærheten og vegfarende varsles av politiet.

Ved avsporing av vogn merket «Radioactive», skal vognen om mulig bevoktes i en avstand av ca. 15 meter inntil nærmere ordre er gitt av politiet.

Dersom kontaktledninger har falt ned, skal fagleder jernbane hindre at noen kommer i nærheten av disse før kontaktledningsanlegget utkoplet og er jordet.

3.6 Opplysninger til presse og kringkasting

Ved driftsuhell skal opplysninger til presse og kringkasting bare gis av spesielt bemyndiget personale.

Det skal ikke gis opplysninger om årsaksforhold eller skyldspørsmål når en sak er under politietterforskning.

4 RESSURSER

4.1 Oversikt

Jernbanens redningstjeneste har følgende ressurser for å kunne hjelpe skadde og for å få trafikken igang igjen:

- Jernbaneverkets ressurser.
- Eksterne ressurser.

4.2 Jernbaneverkets ressurser

4.2.1 Utstyr på stasjoner/steder

Jernbaneverket v/ regionsjefen vurderer om det er behov for utplassering av redningsutstyr/sanitetsutstyr på spesielle stasjoner/steder. Ved vurderingen legges det vekt på tilgjengeligheten av ekstern bistand (brannkorps med redningsutstyr), tidsforløp, adkomstmuligheter, klimaforhold etc.

Hvis en risikoanalyse av ansvarsområdet avdekker behov for spesielt materiell/utstyr, skal regionsjefen ta initiativ til å skaffe det til veie, lokalisere det på egnet sted og avklare hvorledes materialet kan transporteres til brukerstedet.

Oversikt over utplasseringssteder, og evt. plan for sammenkalling av nødvendig personale samt transport, gis i vedlegg til regionens beredskapsplan.

4.2.2 Jernbaneverkets øvrige ressurser

Jernbaneverket har lagret reservemateriell til infrastrukturanlegg som kan benyttes ved driftsuhell. I tillegg til utstyr og verktøy for vedlikehold og reparasjon av infrastrukturanlegg, disponerer Jernbaneverket

- revisjonsvogner
- skinnertraktorer
- gravemaskiner
- hjullastere
- kompressorer
- biler

Arbeidsledere på alle nivåer skal til enhver tid kunne gi oversikt over materiell og utstyr som er tilgjengelig innen sin enhet.

4.3 Eksterne ressurser

Oversikt over tilgjengelige ressurser, herunder utstyr i rullende materiell, som kan komme til anvendelse og ressursenes lokalisering, stilles til disposisjon for Jernbaneverket slik at det kan registreres i beredskapsplanen. Det må videre opplyses hvem som er kontaktperson.

5 RAPPORTERING, GRANSKNING

5.1 Rapportering

Alt tjenestegjørende personale hos Jernbaneverket og trafikktøver som er til stede ved driftsuhell, skal hver for seg utarbeide en skriftlig rapport som sendes egen leder. Rapporten skal sendes snarest og

om mulig innen 24 timer. Kopi av rapporten skal snarest sendes Jernbaneverket v/ regionen.

Rapporten skal inneholde det vedkommende kan opplyse om det inntrufne, herunder om mulig hendelsesforløp som førte til at driftsuhellet inntraff.

Uavhengig av Jernbaneverkets oppfølging etter driftsuhell/tilløp til driftsuhell, skal trafikkutøver rapportere til Statens jernbanetilsyn alle driftsuhell/tilløp til driftsuhell trafikkutøver har vært involvert i.

Ved uhell med farlig gods skal rapport sendes DBE innen 8 dager.

5.2 Saksbehandling

Saksbehandlingen i saker vedrørende driftsuhell er tillagt Jernbaneverket v/ regionen. Regionen registrerer alle driftsuhell/tilløp til driftsuhell i egen database.

Alle driftsuhell skal undersøkes av Jernbaneverket v/ regionen, uavhengig av om uhellskommisjonen foretar sine undersøkelser.

Hver virksomhet (Jernbaneverkets regioner, trafikkutøver og evt. andre involverte) har ansvar for at rapporter skrevet av personale i egen virksomhet sendes regionen der driftsuhellet har skjedd. Har politiet vært tilkalt eller blitt bedt om å skaffe assistanse i forbindelse med driftsuhell, skal det, hvis politiet ber om det, sendes kopi av rapporter og annet skriftlig saksmateriale til politimesteren.

5.3 Jernbaneverkets uhellskommisjon

Jernbaneverket har en egen uhellskommisjon. Kommisjonen består av personer med ekspertise innenfor fagområdene togfremføring, rullende materiell, signal/sikringsanlegg, baneanlegg, el-anlegg mv.

Uhellskommisjonen skal kartlegge hendelsesforløp og årsaksforhold ved:

- Ulykker som har ført til skader på personer, materiell eller infrastruktur.

- Alvorlige uønskede sikkerhetsmessige, tekniske eller driftsmessige hendelser selv om ulykke ikke har inntruffet.

Togleder skal omgående melde slike hendelser telefonisk direkte til Uhellskommisjonen.

Når Uhellskommisjonen rykker ut, skal alt relevant materiale og opplysninger hos trafikkutøver og Jernbaneverket stilles til rådighet for kommisjonens arbeid. På hendelsesstedet skal rullende materiell, spor og sikringsanlegg etc. som har vært involvert, ikke flyttes eller endres uten tillatelse fra kommisjonens leder. Unntak er redningsarbeid knyttet til reisende og personale, og sikring ved risiko for ytterligere følgeskader.

6 ØVELSER

6.1 Ansvar

Arbeidsgiver (trafikkutøver og Jernbaneverket) skal påse at alt personale er opplært og innforstått med beredskapsplanen som gjelder for den aktuelle region.

6.2 Årlige beredskapsmøter

Jernbaneverkets region skal kontrollere en gang pr. år at beredskapsplanen er oppdatert. Videre skal regionen en gang pr. år gjennomføre et beredskapsmøte.

Tema for møtet skal være en nærmere beskrevet, simulert ulykke på et angitt sted. Ulykkens art og ulykkessted varieres fra år til år.

Deltakere på møtet skal være ledende personale fra trafikkutøvere og Jernbaneverket og fra øvrige virksomheter (politi, brann- og helsevesen) som etter beredskapsplanen vil bli aktivisert ved den simulerte ulykken.

Hensikten med møtet skal være å utdype kjennskapet til beredskapsplanen, diskutere og vurdere om de beskrevne tiltak er dekkende og evt. forbedre planen. Det må herunder også legges vekt på tiltak som er nødvendige for å berge materiell, begrense skader og gjenopprette trafikken.

6.3 Samøvelser med den offentlige redningstjenesten

Jernbaneverket og trafikkutøvere skal etterkomme ønsker fra den offentlige redningstjenesten om samøvelser og ved behov selv ta initiativ. Slike øvelser bør arrangeres minst hvert 4. år i det enkelte toglederområde (om mulig oftere i de større toglederområdene).

Samøvelser med den offentlige redningstjenesten kan bli relativt store og kompliserte og krever grundige forberedelser og samarbeid med de organer som skal medvirke. Videre kan det bli stilt omfattende krav/ønsker om materiell og ressurser fra Jernbaneverket og trafikkutøvere for å skape et realistisk skadebilde. Ved avtale om deltagelse må man sørge for at Jernbaneverket og trafikkutøver selv blir tilgodesett ved at det legges inn slike øvelsesmomenter for eget personale.

Øvelsen er verdifull for å utdype samarbeidet mellom de enkelte virksomheter og den offentlige redningstjenesten. For å høste mest mulig erfaring, bør observatører fra andre regioner gis mulighet til å være tilstede.

Jernbaneverkets øvelsesleder skal evaluere øvelsen. For dette formål må deltagende enheter fra Jernbaneverket og trafikkutøver rapportere nødvendig informasjon til ham. Hensikten med evalueringen skal være å klarlegge og rette opp evt. systematiske feil, mangler og svakheter ved beredskapsplanen og avdekke behov og rette opp svakheter ved Jernbanens redningstjeneste.

Jernbaneverkets øvelsesleder utpekes av Jernbaneverket v/ regionsjefen.

6.4 Innkalling til øvelse

Forutsetninger, ordrer og innkallinger vedrørende øvelser skal innledes med ordet ØVELSE.

De enkelte virksomheter bærer selv sine omkostninger ved øvelsen og for eventuelt utstyr/materiell som anses påkrevet for å forbedre eller opprettholde standarden til Jernbanens redningstjeneste.

7 SPESIELLE FORHOLD

7.1 Gassvern

For å komme trygt ut av farlig område ved lekkasje på beholdere med farlige gasser (klor, svoveldioksyd, ammoniakk, fluorvannstoff mv.), skal det forefinnes gassmasker

- på alle lokomotiver som brukes til framføring av farlige gasser.
- på utgangs-, ende- og skiftestasjoner på banestrekninger hvor det foregår regelmessig transport av farlige gasser.
- på skifteaggregater som skifter tankvogner med slike gasser til og fra sidespor.

I Jernbaneverket skal gassmasker forefinnes i matestasjoner.

De enkelte enheter i Jernbaneverket og hos trafikkutøver er ansvarlige for kontroll og vedlikehold og skal føre fortegnelse over antall masker, deres plassering og tilstand.

7.2 Radioaktive stoffer - strålingsfare

Forskrifter for emballering, merking av vogner og kolli, påskrift på fraktbrev mv. finnes i RID-reglementet.

Hvis kolli med radioaktive stoffer er blitt utette eller skadet, skal slike kolli og vogner med slike kolli om mulig settes på et avsides sted og avsperras med en sikkerhetssone med radius minst 15 m.

Togleder, politiet, Statens strålevern samt avsender og mottaker skal straks varsles.

Før sakkyndige kommer til stede for å lede arbeidet, eller hvis det ikke foreligger klare retningslinjer for arbeidet, skal ingen oppholde seg i det området som er avsperrret, unntatt for å redde menneskeliv.

Ved brann i kolli med radioaktivt stoff kan røyken bli radioaktiv, og en bør derfor unngå denne.

7.3 Forholdsregler ved ulykker med elektrisk strøm

Dødsulykke, personskade eller større materiell skade skal meldes til togleder. Togleder vasler anleggets driftsleder eller dennes stedfortreder. Driftsleder eller stedfortreder vasler Produkt- og elektrisitetstilsynet.

I forbindelse med ulykker og branner skal kontaktledningsanlegg betraktes som spenningsførende inntil dette er koblet ut, spenningsprøvet og jordet.

7.4 Søk etter tog

Hvis tog har stoppet på et sted på linjen og lokomotivfører etter bestemmelsene ikke har meldt seg (innen 20 min.), eller etter avtale ikke melder seg på nytt, skal togleder iverksette tiltak for å lokalisere toget og få klarlagt årsaken til at toget er stoppet. Togleder avgjør egnet metode for søk

7.5 Militære tog

Militærtransporter reguleres ved TF 2-1 Reglement for militære jernbanetransporter og TF 2-2 Lastehandbok for militære jernbanetransporter samt avtaler i denne forbindelse.

